Hallintovaliokunta

Perjantai 27.10.2023 klo 11.15—12.50

Läsnä
puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Otto Andersson r (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11) (5 osittain)
jäsen Eveliina Heinäluoma sd (1, 2, 3, 4, 5) (6 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok (1, 2, 3, 4, 5) (6 osittain)
jäsen Rami Lehtinen ps (5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) (4 osittain)
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd (5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) (4 osittain)
jäsen Hanna Räsänen kesk (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11) (5 osittain)
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Sofia Virta vihr (4, 5 osittain)
jäsen Ben Zyskowicz kok (5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) (4 osittain)
varajäsen Ville Merinen sd (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
varajäsen Heikki Vestman kok (5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) (4 osittain)
varajäsen Timo Vornanen ps (9, 10, 11) (8 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne
valiokuntaneuvos Henri Helo
istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 12 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Lakialoite laiksi hyvinvointialueesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta
Lakialoite LA 6/2023 vp

Asia on saapunut valiokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024
Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027

Hallituksen esitys HE 41/2023 vp

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2023 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 / A4
Muu asiakirja TAE lausunto_Sihteerin_täydennysehdotuksia_lausuntoluonnokseen_271023.pdf / B4
Eriävä mielipide Eriävä_mielipide_HE41_2023vp_sd.pdf / C4
Eriävä mielipide Eriävä mielipide_HE_41_2023vp_Kesk_HaV-ryhmä_27102023.pdf / D4
Eriävä mielipide Eriävä mielipide_HE_41_2023vp_vihr_ja_vas_27102023.pdf / E4
Eriävä mielipide Eriävä_mielipide_HE_41 2023vp_27102023_vas.pdf / F4

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 26.10.2023 jaetun lausuntoluonnoksen.

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: sihteerien täydennysehdotukset.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjana olleen sihteerin täydennysehdotuksilla täydennetyn lausuntoluonnoksen muutettuna.

Kappaleen 12 a toinen virke muutettiin kuulumaan seuraavasti: ”Valiokunta pitääkin välttämättömänä toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että koulutusvaatimukset täyttäviä hakijoita on riittävästi, jotta lisättävät poliisikoulutuksen aloituspaikat myös saadaan täytettyä.”

Ed. Honkonen ehdotti ed. Räsäsen kannattamana, että kappaleen 5 jälkeen lisätään uusi kappale seuraavasti: ”Valtiovarainministeriön 6.3.2023 julkaistussa meno- ja rakennekartoituksessa todetaan, että ”Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton uudistamisen ja oleskelulupamenettelyn tehostamisen kautta voisi olla saavutettavissa noin 100 miljoonan euron säästö.” Hallitusohjelma, vuoden 2024 talousarvioesitys sekä julkisen talouden suunnitelma 2024–2027 huomioiden hallitus ei ole tekemässä edellä mainitun säästöpotentiaalin toteutumisen kannalta mitään. Myöskään julkisen talouden suunnitelma 2024–2027 ei anna viitteitä, että vastaanottomenot alenisivat. Sen sijaan talousarvioesitykseen sisältyvien vastaanottomenojen yksikköhinta-arvioiden nojalla näyttäisi, että hinnat säilyvät tai ovat kasvussa ensi vuonna kuluvan vuoden tasoon verrattuna. Hallituksen tulisi ottaa vakavasti valtiovarainministeriön arvio 100 miljoonan euron säästöpotentiaalista ja uudistaa vastaanottopalveluita esimerkiksi lisäämällä majoitusta kuntien vuokra-asunnoissa tai yksityismajoituksessa kalliiden vastaanottokeskusten sijasta.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 14-2 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Heinäluoma ehdotti ed. Räsäsen kannattamana, että kappaleen 19 loppuun lisätään virke: ”Valiokunta kiirehtii Rajavartiolaitoksen perusrahoituksen edelleen vahvistamista kehyskauden aikana siten, että Rajavartiolaitoksen rahoitusvaje pienenee kehyskauden lopussa ennakoidusta 25 miljoonasta eurosta.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-8 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Heinäluoma ehdotti ed. Nikkasen kannattamana, että kappaleen 22 loppuun lisätään virke: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että pelastajakoulutuksen lisäämiseen ehdotettua määrä-

rahaa korotetaan 1 000 000 eurolla, jotta koulutusmäärätavoite saavutetaan jo vuonna 2030, eikä vasta vuonna 2032.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-5 lausuntoluonnos hyväksyttiin kolmen edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Räsänen ehdotti ed. Honkosen kannattamana, että kappaleen 22 jälkeen lisätään kolme uutta kappaletta seuraavasti: ”Hallitusohjelmassa luvataan lisätä pelastajien koulutusmäärää ja vahvistaa Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston pelastajakoulutusta. Pelastusopisto seuraa koko Suomen pelastajatarvetta ja järjestää tarpeen vaatiessa myös alueellisia pelastajakursseja.

Asiantuntijakuulemisten perusteella pelastustoimea koskevat hallitusohjelmatavoitteet ja Kuopion Pelastusopistolle asetettavat toiminnalliset tulostavoitteet ovat selkeässä ristiriidassa talousarvioesitykseen sisältyvien resurssien kanssa. Pelastusopisto tarvitsisi pelastajalisäykseen 4,5 miljoonan euron lisäystä vuoden 2024 talousarvioon, jotta pelastajaopiskelijoiden aloituspaikkojen kaksinkertaistaminen Pelastusopistolla Kuopiossa voidaan aloittaa suunnitellusti syksyllä 2024. Tämä mahdollistaisi tavoitteena olevan 1 000 pelastajan lisätarpeen saavuttamisen jo vuonna 2030.

Kuopiossa sijaitsevan valtakunnallisen Pelastusopiston rahoitusta ei pidä hajauttaa Pelastusopiston ja Helsingin pelastuskoulun kesken. Se ei olisi kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukaista eikä kasvattaisi pelastajamäärää suhteessa pelastajakoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Helsingin pelastuskoulun koulutuskustannukset ovat Kuopion Pelastusopistoa huomattavasti korkeammat.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-3 lausuntoluonnos hyväksyttiin viiden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Heinäluoma ehdotti ed. Werningin kannattamana, että kappaleen 29 loppuun lisätään teksti: ”Valiokunta pitää tärkeänä hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamista siten, että hyvinvointialueen taseeseen kertyneen alijäämän kattamisvelvoitetta pidennetään nykyisestä. Samalla valiokunta ehdottaa hallitukselle, että hallitus selvittäisi vaalikauden aikana hyvinvointialueindeksin muutostarpeita.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-5 lausuntoluonnos hyväksyttiin kolmen edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Honkonen ehdotti ed. Räsäsen kannattamana, että kappaleen 29 loppuun lisätään teksti: ”Hyvinvointialueita koskevan alijäämänkattamisvelvoitteen aikarajaa tulee siirtää kahdella vuodella. Hallitusohjelmaan kirjatusta yhteensä 1,4 miljardin euron leikkauksesta hyvinvointialueiden rahoitukseen tulee niin ikään luopua lähipalveluiden säilyttämiseksi. Muistutamme valtiovarainministeriön 6.3.2023 julkistamassa meno- ja rakennekartoituksessa esittämästä arviosta, jonka mukaan hyvinvointialueiden rahoitusta on käytännössä mahdoton vähentää sote-palveluita vaarantamatta ilman tehtävien tai velvoitteiden vastaavaa keventämistä.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 10-2 lausuntoluonnos hyväksyttiin viiden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Räsänen ehdotti ed. Heinäluoman kannattamana, että kappaleen 34 jälkeen lisätään uusi kappale seuraavasti: ”On huomioitava, että palkkaharmonisaatio kokonaisuudessaan

tekee eroa siirtyvien vuositason kustannusten lähtötasoon. Alueilla, joissa palkkoja on jo harmonisoitu laaja-alaisissa kuntayhtymissä, kunnista siirtyy enemmän kustannuksia, kun alueilla, joissa harmonisaatiota ei ole tehty. Tästä kärsivät pysyvinä valtionosuuksien leikkauksena erityisesti ne kunnat ja alueet, jotka ovat olleet edelläkävijöitä sote-alueiden muodostamisessa. Tämä vääristymä tulee korjata tarvittaessa takautuvasti ja huomioida tulevissa valtionosuuksissa.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-8 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Räsänen ehdotti ed. Heinäluoman kannattamana, että kappaleen 37 loppuun lisätään teksti: ”Kiinteistöveron korotukset nostavat asumisen hintaa etenkin jo nyt kalliin asumisen pääkaupunkiseudulla. Verotuksen painopisteen siirto kiinteistöverotukseen kohtelee eri alueita epäoikeudenmukaisesti.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 10-7 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Heinäluoma ehdotti ed. Honkosen kannattamana, että kappaleen 39 loppuun lisätään teksti: ”Valiokunta on huolestunut hallituksen sosiaaliturvaan kohdentamista säästöistä, joiden välillinen vaikutus voi pahimmillaan heikentää kuntataloutta vuosittain kehyskaudella jopa 80–100 miljoonalla eurolla. Valiokunta peräänkuuluttaa, että hallitus ei välillisesti säästöpäätöksillään heikentäisi kuntataloutta.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-8 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Heinäluoma ehdotti ed. Werningin kannattamana, että lausuntoluonnokseen lisätään uusi väliotsikko ”Maahanmuutto ja Maahanmuuttovirasto” ja sen alle kaksi kappaletta seuraavasti: ”Suomi tarvitsee aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa ja erityisesti työperäistä maahanmuuttoa, mikä vahvistaa Suomen julkista taloutta, parantaa ikääntyvän Suomen huoltosuhdetta ja helpottaa työvoimapulaa. Hallituksen tulisi tehdä maahanmuuttopolitiikkaa, jolla Suomi kykenee houkuttelemaan kansainvälisiä osaajia. Suomen kannalta on tärkeää, että työperäistä maahanmuutto pystytään edistämään hallitulla ja sosiaalisesti kestävällä tavalla. Edeltävällä eduskuntakaudella työperäisen maahanmuuton prosesseja saatiin nopeutettua ja työperäisesti maahan saapuneiden määrää kasvatettua. Samalla tulee varmistaa, että saatavuusharkinta toimii ja työperäistä hyväksikäyttöä pystytään tehokkaasti ehkäisemään.

Aktiivisilla ja riittävästi resursoiduilla kotoutumispalveluilla tuetaan Suomeen asettumista ja integroitumista osaksi yhteiskuntaa. Valiokunta katsookin, että hallituksen kotoutumisen edistämiseen kohdistamat leikkaukset heikentävät maahan saapuneiden mahdollisuutta kouluttautua, työllistyä ja saada tarvitsemiaan palveluja, joiden avulla integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan toteutuu sujuvasti ja tehokkaasti.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 12-5 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Meriluoto ehdotti ed. Virran kannattamana, että lausuntoluonnokseen lisätään uusi väliotsikko ”Pakolaismäärä”, jonka alla olevassa tekstissä perustellaan pakolaiskiintiön nostamista 2 500:aan, ja että valiokunta lausunnossaan esittää, että pakolaiskiintiön nostamiseksi 2 500:aan osoitetaan sisäministeriön hallinnonalalle 850 000 euron määrärahalisäys pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon, 975 000 euron lisäys Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin, sekä työ- ja elinkeinoministe-

riön hallinnonalalle 11 000 000 euron lisäys valtion korvauksiin kotoutumisen edistämisestä ja 2 609 000 euron lisäys julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin. Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 15-2 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Meriluoto ehdotti, että valiokunta lausunnossaan esittää, että poliisille osoitetaan 2 000 000 euron, Tullille 2 000 000 euron ja verohallinnolle 2 000 000 lisämääräraha harmaan talouden torjuntaan ja että Kuopion Pelastusopistolle osoitetaan 4 500 000 euron lisäys pelastajaopiskelijoiden aloituspaikkojen lisäämiseksi. Ehdotukset raukesivat kannattamattomina.

Ed. Virta ehdotti ed. Honkosen kannattamana, että lausuntoluonnokseen lisätään uusi väliotsikko ”Maahanmuutto ja Maahanmuuttovirasto” ja sen alle teksti: ”Suomi tarvitsee aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa ja erityisesti työperäistä maahanmuuttoa, mikä vahvistaa Suomen julkista taloutta, parantaa ikääntyvän Suomen huoltosuhdetta ja helpottaa työvoimapulaa. Hallituksen tulisi tehdä maahanmuuttopolitiikkaa, jolla Suomi kykenee houkuttelemaan kansainvälisiä osaajia. Suomen kannalta on tärkeää, että työperäistä maahanmuutto pystytään edistämään hallitulla ja sosiaalisesti kestävällä tavalla. Edeltävällä eduskuntakaudella työperäisen maahanmuuton prosesseja saatiin nopeutettua ja työperäisesti maahan saapuneiden määrää kasvatettua. Samalla tulee varmistaa, että saatavuusharkinnasta luovutaan ja työperäistä hyväksikäyttöä pystytään tehokkaasti ehkäisemään.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-4 lausuntoluonnos hyväksyttiin neljän edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Heinäluoma, Nikkanen, Werning, Merinen, Honkonen, Räsänen, Virta ja Meriluoto varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Päätettiin, että eriävä mielipide on jätettävä sihteerille perjantaina 27.10.2023 klo 14.00 mennessä.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed. Heinäluoma, Nikkanen, Werning, Merinen, Honkonen, Räsänen, Virta ja Meriluoto, liitteet C-F 4.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi korruption torjumiseksi

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 48/2023 vp

Asiantuntijalausunto U 48/2023 vp HaV 27.10.2023 erityisasiantuntija Noora Aarnio, oikeusministeriö Asiantuntijalausunto / A5
Asiantuntijalausunto U 48/2023 vp HaV 27.10.2023 neuvotteleva virkamies Katariina Simonen, sisäministeriö Asiantuntijalausunto / B5
Asiantuntijalausunto U 48/2023 vp HaV 27.10.2023 rikoskomisario Kimmo Silventoinen, keskusrikospoliisi Asiantuntijalausunto / C5
Asiantuntijalausunto U 48/2023 vp HaV 27.10.2023 Poliisihallitus Asiantuntijalausunto / D5
Asiantuntijalausunto U 48/2023 vp HaV 27.10.2023 Syyttäjälaitos Asiantuntijalausunto / E5
Asiantuntijalausunto U 48/2023 vp HaV 27.10.2023 Tulli Asiantuntijalausunto / F5

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- erityisasiantuntija Venla Mäntysalo, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Noora Aarnio, oikeusministeriö, liite
- neuvotteleva virkamies Katariina Simonen, sisäministeriö, liite
- rikoskomisario Kimmo Silventoinen, keskusrikospoliisi, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- Poliisihallitus, liite
- Syyttäjälaitos, liite
- Tulli, liite

Valiokuntaan on saapunut ilmoitus, ei lausuttavaa:
- valtiovarainministeriö

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2023 vp

Valiokunta keskusteli asian jatkokäsittelystä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2023 vp

Vastine HE 47/2023 vp HaV 27.10.2023 opetus- ja kulttuuriministeriö Asiantuntijalausunto / A7

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- opetus- ja kulttuuriministeriö, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2023 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

9. Toissijaisuusasioiden lista

Valiokunta merkitsi toissijaisuusasioiden listan saapuneeksi. Saapunut: TS 66/2023 vp.

10. Muut asiat

Keskusteltiin asiantuntijasuunnitelmista HE 29/2023 vp ja HE 62/2023 vp.

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi viikkosuunnitelma.

11. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 7.11.2023 klo 12.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne